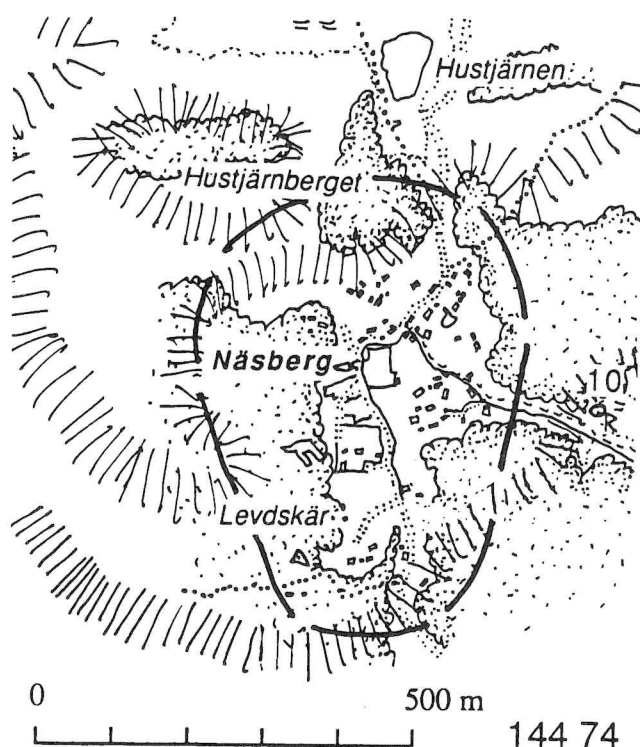

NÄSBERG

Våmhus socken

Lokalt intresse A

Näsbergs fäbodlar ligger vid Hustjärnbergets sydsluttning, på en höjd av 420 meter. Bebyggelsen är placerad på en liten platå samt i en sluttning. I den norra delen ligger bebyggelsen tätt efter fägatan. Här följer byggnaderna den äldre byggnadstraditionen, och är med få undantag timrade och omålade. I den södra delen är bebyggelsen glesare med inslag av modernare fritidsbebyggelse. De flesta byggnaderna är ofärgade, men flera av dem har målade detaljer. Plåt är det vanligaste taktäckningsmaterialet, och ett flertal av byggnaderna har gröna plåttak. På flera ställen finns stora odlingsrösen från den tid man började odla upp en del av marken. Mellan flera av gårdarna finns skiljande gårdsgårdar. Genom vallen går en skogsbilväg. Från vägen går fästigar ut i det omgivande landskapet. De flesta vägarna kan härledas från storskiftets kulturlandskap. Skogen har dock krupit närmare bebyggelsen än på storskifteskartan från 1846. Numera finns det ingen som håller djur i Näsberg, men fram till 1984 gick det får på vallen. Öster om bebyggelsen, strax norr om vägen, finns ett vattenhål på 10 x 5 meter. Enligt gammal sägen vattnade trollen sina djur här i Trollokar. Platsen finns med i riksantikvarieämbetets fornminnesinventering med nummer 10, Våmhus sn.

Vid storskiftetiden, i mitten av 1800-talet, bestod inägorna av ett stort gärde, samt ett par mindre gårdar i sydväst och nordost. Bebyggelsen var samlad vid inägornas nordöstra och södra del. Namnet kan härledas ur orden berg och näs. Det senare med betydelsen "bergsutsprång" eller "åvinkelsnäs". Näsberg hade vid fäbodinventeringen 1663 tre delägare.

Värdering

Näsberg är en relativt tät fäbodmiljö som ligger i ett högt, fint läge. Särskilt den norra delen har behållit en äldre karaktär. En stor del av bebyggelsen har bevarats ofärgad. Den öppna marken och dagens vägar stämmer överens med 1800-talets kulturlandskap.

Näsberg har värderats som lokalt intresse A.

Rekommendationer

Utbyggnad

Utbyggnader måste ta hänsyn till den befintliga fäbodkaraktären. Sambandet mellan fäbodbebyggelsen och den omgivande öppna vallen är viktig. Taktmarken var en av förutsättningarna för fäbodstället och bör i princip hållas fri från nybebyggelse. I första hand bör man använda gamla tomter och i andra hand platser där upplevelsen av sambandet mellan taktmarken och bebyggelsen inte störs. Nybyggnaders placering bör underordnas de rådande naturförhållanden. Större schaktningar bör ej utföras.

Förtätning/Utglesning

Befintlig äldre bebyggelse har i allmänhet sådant bevarandevärde att rivningar är olämpliga. Nya byggnader bör i första hand utnyttja äldre tomtbildningar och anpassas till befintlig byggnadstradition beträffande placering, volym, utformning, material och färgsättning.

Vid om- och tillbyggnad ställs samma krav som vid nybyggnad.

Vid underhåll används ursprungliga / traditionella färger, material och byggnadstekniker.

Struktur

Asfaltsbeläggningar bör undvikas. Nyanläggning, borttagande samt uträtningar och breddningar av vägar bör undvikas. Fäbodstigar till betesmarker, andra fäbodställen, hembyn och kyrkan är viktiga att bevara. Särskilt måste sådana vägar och stigar beaktas som har anknytning till fornlämningar såsom offerkast, vilstenar eller ristningar på träd eller stenhällar. Hägnadssystem inom vallen bör bevaras. Beträffande fastighetsbildning, se rekommendationer

för utbyggnad samt förtätning/utglesning.

Ledningar för el och tele bör förläggas i mark. Tekniska installationer så som antenner, solceller mm bör undvikas.

Ur kultur- och landskapssynpunkt är det viktigt att behålla den utbredning och avgränsning som fäbodstället har. Omgivande skogsmark, betesmarker, stigar och mindre sjöar som nyttjas gemensamt, är viktiga att hålla fria från nybebyggelse.

Näsbergs fäbodar ligger i högt läge med ett stort antal timmerbyggnader.

Enstaka byggnader har fortfarande kvar sitt spåntak.